

IVN-Roermond e.o.

Instituut voor natuur educatie & duurzaamheid

www.ivnroermond.nl

Het Schrijvertje
23^e jaargang, nummer 1
Winter 2013

IVN - afdeling Roermond e.o.

Secretariaat p/a Beatrixlaan 18

6051 NA Maasbracht

Website: www.ivnroermond.nl

Webmaster: webmaster@ivnroermond.nl

Bankrekeningnummer: 1358.37.367

Contributie 2013

€13,50 per jaar.

Collectief abonnement op de natuurgids.

€14,50 per jaar.

Voorzitter:

Mevr. M.J.H. Straver

Sint Jacobslaan 20

6041

Tel. (0475) 31 81 81

Marjan.straver@ivnroermond.nl

Penningmeester:

Dhr. P. Heijnen

Mortel 31

6088 AH Roggel

Tel. (0475) 49 26 88

Piet.heijnen@ivnroermond.nl

Secretaris:

Mevr. H. Verhagen

Beatrixlaan 18

6051 NA Maasbracht

Tel. (0475) 46 47 67

Bestuursleden:

Dhr. L. Vanderheijden

Schaapweg 10

6063 BA Vlodrop

Tel. (0475) 40 08 74

lau-

rent.vanderheijden@ivnroermond.nl

Redactie Het Schrijvertje:

-Kopij sturen naar:

Postadres:

Dhr. F. Köhl

Stationspark 193

6042 AX Roermond

of naar

hetschrijvertje@ivnroermond.nl

Het Schrijvertje

Nieuwsbrief van IVN - Roermond

Inhoud:

Van de voorzitter.	Pag.	4
Hoe kom je van een lintworm af.	Pag.	5
Mededelingen uit de redactie.	Pag.	6
Een unieke waarneming....	Pag.	7
IVN wint Floriadeprijs.	Pag.	10
Verzekering bij het IVN	Pag.	12
Bezoek van IVN Het Gooi, Excursie in de Meinweg	Pag.	13
IVN Familie DoeDag groot succes	Pag.	16
Paddenstoelenwandeling IVN Roermond	Pag.	18
Over boerenzwaluwen.	Pag.	19
Winter in de lucht	Pag.	21
Activiteitenkalender januari-april 2013.	Pag.	22
Jeugdtocht Overwinteren	Pag.	25
De paradox van de seks	Pag.	25
Wintertijd	Pag.	28
Geboren jagers	Pag.	30
Werkdagen in de Driestruik (jan.-febr.-maart-april)	Pag.	32
Interview Huub Mintjens	Pag.	33
Dieren in het Leudal	Pag.	36
Natuurcursus IVN Roermond	Pag.	39
Nieuws van de cie jeugd IVN Roermond	Pag.	40
Natuur , mijn medicijn	Pag.	41

Redactie:

Freek Kohl, Laur Lennards, Frans Hendrixx, Frank Heinen.

Opmaak :

Léon Goossens.

Redactieadres : Zie achterzijde omslag

De redactie is niet verantwoordelijk voor de inhoud van de ondertekende artikelen.

Van de voorzitter

Zittend achter mijn computer staar ik naar buiten, de zon schijnt! Wat hebben we een prachtige herfst achter de rug met fantastische kleuren en ongelooflijk veel paddenstoelen. Zoveel heb ik er nog nooit gezien. Tip: loop het komend najaar eens mee met Twan Brouwers en / of met de Plantenwerkgroep!

Natuurcursus 2013

Inmiddels zal iedereen wel op de hoogte zijn van het feit dat er in 2013 een Natuurcursus wordt aangeboden door het IVN Roermond e.o. De cursus is een eerste kennismaking met de natuur en bestaat uit 13 lessen (binnen en buiten).

De cursus start op 26 maart, de laatste les is een excursie op 22 juni. De kosten voor IVN-leden bedragen € 40, voor niet IVN leden € 50.

Je kunt je opgeven bij piet.heijnen@ivnroermond.nl (tel.: 0475 – 492688).

Voor meer informatie zie onze site: www.ivnroermond.nl

PR commissie

Onze PR commissaris (Leon de Haas) heeft aangegeven dat hij, door drukke werkzaamheden, zijn taak als PR commissaris van het IVN Roermond wil overdragen. De PR commissaris heeft vooral een sleutelrol bij het verzenden van persberichten en het onderhouden van contacten met de media. Belangstellenden kunnen contact opnemen met Leon of met één van de bestuursleden.

Kerstwandeling: de afsluiting van het activiteitenjaar 2012.

Op 26 december wordt 2012 afgesloten met onze traditionele kerstwandeling. We starten om 13.00 uur bij Café De Bos, Bosstraat 115 te Swalmen. We gaan het Swalmdal in, voor wie daar echt nog nooit is geweest een echte aanrader. Voor zij die bekend zijn met het gebied: deze omgeving kun je wel 100.000 keer bezoeken zonder er ooit genoeg van te krijgen.

Algemene Leden Vergadering (ALV)

De ALV is 28 januari a.s. Locatie: Gemeenschapshuis 't Leuke Leukenstraat 6, 6099 AR Beegden

De zaal is open vanaf 19.30 uur en de ALV begint om 20.00 uur. Naast het 'officiële' gedeelte krijgen de coördinatoren van onze werkgroepen de gelegenheid om hun activiteiten, hun werkwijze en hun wensen en verwachtingen toe te lichten. En, natuurlijk, wordt ook de Groene Camera Trofee weer uitgereikt. Wil je nog meedoen, het kan nog steeds! Je foto's kun je insturen naar fotomaster@ivnroermond.nl

Excursies aanvragen:

U vraagt, wij draaien. Excursies kunnen minimaal twee weken van te voren aangevraagd worden bij marjan.straver@ivnroermond.nl. De kosten voor een aangevraagde excursie zijn € 2,50 per persoon.

Feestdagen

Rest mij u allen zeer fijne feestdagen toe te wensen en een goed, gelukkig, gezond en groen 2013. Dat we elkaar nog vaak mogen zien bij één of meerdere van onze activiteiten.

Marjan Straver

Hoe kom je van een lintworm af?

door Jo Léger.

Behalve wat voor mij het logische circuit zou zijn, namelijk een dokter consulteren en zeg maar de officiële weg bewandelen, zijn mij een tweetal methoden ter ore gekomen die ik u niet wil onthouden: de Marokkaanse en de Belgische methode. Of de Marokkaanse methode werkt? Ik heb geen flauw idee daarvan, maar ik vind wel dat het een harde methode is. De Belgische methode is heel wat vriendelijker, maar helaas heb ik het vermoeden dat die wat simplistisch is.

Om te beginnen de Marokkaanse methode: drie dagen lang in het geheel niets eten en alleen maar water drinken. Op het einde van de derde dag twee verse citroenen eten. Ongeveer een half uur daarna laat de kop van de lintworm los en kruipt het beest bovenlangs weg. Zodra de kop zichtbaar wordt, kan deze fijngeknepen worden en kan de rest van het beest weer rustig ingeslikt worden.

Tenslotte de Belgische methode: drie dagen lang alleen maar friet met mayonaise eten en bier drinken. De vierde dag hetzelfde, alleen geen mayonaise meer: ook dan komt de lintworm bovenlangs te voorschijn:...waar blijft de mayonaise? Verdere handelingen als bij de Marokkaanse methode.

Mededelingen van de redactie

door Freek Kohl.

Beste lezer!

Wéér is er een jaar voorbij en is het bijna 2013!

De tijd vliegt!

Goed, om zo aan het eind van het jaar, eens stil te staan bij wat feiten:

- Het nummer waarin u nu aan het lezen bent, is weliswaar zo rond de feestdagen bij u in de bus gevallen, maar feitelijk is dit het eerste nummer van 2013. En dit betekent weer dat de 23^e !!!! jaargang ingegaan is. Ik vind het nogal wat voor zo'n 'kneuterig blaadje' (bijna een kwart eeuw.)
- Dat we nu zo'n lange periode bestaan is in de eerste plaats te danken aan de mensen, die iedere keer weer de moeite nemen om eens in de pen (of in het toetsenbord) te klimmen, om een artikel (groot of klein al of niet met een foto) te produceren en het ons toe te sturen! Vanaf deze plaats: hartelijk dank hiervoor en blijft u vooral zo doorgaan!
- Het is natuurlijk niet zo dat een dergelijk Schrijvertje zonder kosten gemaakt en verzonden kan worden. Ik kan u verklappen dat hier jaarlijks een nogal flinke kostenpost mee gemoeid is. Dit geld wordt natuurlijk, mede door uw contributie betaling mogelijk gemaakt. Tòch denken wij (en gelukkig ook het bestuur) dat dit een zeer verantwoorde kostenpost is. Bovendien zijn de verzendkosten relatief laag. Dit vooral dankzij inzet van vele 'vrijwillige' bezorgers, die wij hier, mede namens alle lezers hartelijk willen bedanken.
- Ja.... en dan de redactie. Dit is het team dat er voor zorgt dat er iedere 3 maanden op het juiste moment een "file" bij de drukker aangeleverd wordt waarvan hij vervolgens een boekje maakt dat bij u op tijd op de mat valt. Wat betreft de redactie kan ik u melden dat er in dit team volop beweging zit de laatste maanden. Sommige leden moesten door ziekte of door 'vergrijzing' (ja, ook hier!) vervangen worden. Ook is er contact gezocht met mensen met een wat meer specialistische kennis om eens na te gaan of bepaalde verbeteringen mogelijk zijn. U ziet: volop beweging met hopelijk goede veranderingen en verbeteringen. Wij houden ons aanbevolen voor tips. Wij van onze kant zullen u van de vorderingen op de hoogte houden.
- Een eerste verbetering is dat Het Schrijvertje nu beschikt over een "eigen" mailadres onder de paraplu van het IVN-Roermond; hetschrijvertje@ivnroermond.nl. Hier kan in het vervolg alle kopij en andere

correspondentie naartoe. Een ieder die iets te sturen heeft doet dit s.v.p. via dit adres. En denk eraan om dit met gewone tekstbestanden te doen en geen bestanden in Pdf-formaat.

- De volgende uiterste inleverdatum voor de lente-uitgave zal zijn 19 februari 2013.
- Rest ons iedereen vredige feestdagen te wensen en een goed nieuw jaar met mooie natuurmomenten.

De redactie.

Een unieke waarneming.....

door Leo Koster.

Volgens “*het schrijvertje*” houdt de Vogelwerkgroep IVN Roermond en de Vogelwerkgroep Roerstreek op zondag 2 september 2012 een vogelexcursie in Koningssteen. Voor 7.30 uur sta ik te wachten op de bekende carpoolplaats, doch hier verschijnen geen vogelaars. Voor 8.00 uur rijd ik de parkeerplaats op gelegen nabij de Grote Hegge te Thorn. Hier staan al wel vogelaars. Als Els aan komt rijden en uit de auto stapt komen handschoenen tevoorschijn die zelfs worden aangetrokken. Inderdaad het is best een beetje fris. John Roemen, de coördinator van deze vogelwerkgroep, heet iedereen welkom. Math wordt nog even gefeliciteerd vanwege zijn tweede opa-schap, een gezonde kleindochter. Met 13 personen gaan we op stap. Er zijn zelfs Frans sprekende dames zijn in ons midden. Op de Grote Hegge-plas; blauwe reiger, kokmeeuwen, Nijlganzen, futen en meerkoeten. Onder een nis in De Grote Hegge is duidelijk krijtachtige ontlasting te zien; de nis zal ongetwijfeld gebruikt worden door uilen. We wandelen achter de kunstmatig aangelegde verhoging langs. We horen het geluid van de dodaars en krijgen deze kleinste fuut ook in beeld. Wim voegt zich hier bij de ingang naar Koningssteen bij ons. We gaan even België met een kort bezoekje vereren. Daar horen we een nog zingende zwartkop en Math ziet een tapuit. We gaan terug. De start van natuurontwikkeling in Koningssteen is begonnen in 1989. Het gebied (een schiereiland) is momenteel ongeveer 40 ha groot en men zegt dat dit de parel is op de Limburgse natuurontwikkelingskroon. Heel veel boeren- en huiszwaluwen. Ik denk dat ze hier ergens geslapen hebben. In een rustig tempo wandelen we langs volop besdragende meidoorns en sleedoorns. Dit is straks een eldorado voor (trek)vogels. Iemand ziet een jagende boomvalk hetgeen niet zo gek bij zoveel zwaluwen.

De vegetatie is vrij hoog waardoor de galloways en de konikpaarden hebben hier nog volop te eten hebben. We noteren zowel de groene- als de grote bonte specht. We gaan even de grensdijk op en hebben zicht op de plas van Kessenich. Op stalen buizen 4 Nijlganzen en diverse kokmeeuwen. Aan de overzijde op het zand heel veel aalscholvers fraai in het gelid. Rode ogentroost doet het hier ook bijzonder goed. Het is een halfparasiet. Minder aanwezig hier is het heeelblaadje. We wandelen langs unieke gietijzeren grenspalen. Math

vraagt aan mij de wetenschappelijke naam voor sporkehout of vuilboom. Ik denk aan *Frangula alnus*, maar zeker weten doe ik het niet. Thuis opgezocht; het is de juiste benaming. Dat is nou ook zo mooi aan deze excursies, het thema is vogel maar ook planten krijgen de aandacht. Op een dergelijke wijze vergroot je de kennis. De atalanta is ook present. Deze vlinder heeft

nog twee andere namen; admiraal en nummervlinder. De laatste benaming slaat op enkele getallen die aan de binnenkant van de vleugels te zien zijn. Op de rechtervleugel staat 98 en op de linkervleugel staat 89. In beide gevallen is de 9 wat moeilijker te onderscheiden, de 8 daarentegen zeer duidelijk herkenbaar. Diverse populieren op Belgisch gebied zijn hier in het verleden gekapt. Eén mocht er blijven staan en daarin heeft John eens twee visarenden gezien. Als we bij de Maas komen missen we Wim. Een internationaal opsporingsbericht wordt niet uitgegeven. Speurneus John gaat met succes op pad. Enkele personen maken gebruik van het houten bankje. Het geluid van de ijsvogel. In een wilg krijgen we deze schitterende visser mooi in beeld. Meerdere ijsvogels houden zich hier op. We wandelen langs reuzenbalsemien en enkele in bloei staande zwarte toortsen. Op het pad diverse verse koeienvlaaien waarvan we even later de veroorzakers zien; het zijn de galloways. Voorzichtig gaan we verder. De koeien trekken zich terug. Sommige koeien hebben een kalf bij zich. Beide beesten zitten van boven tot onder vol met klitten. We hebben de kudde verstoord. Door geloei proberen ze elkaar weer te vinden. Een esdoorn heeft bezoek van een oude bosrank. Er staat zeepkruid in de directe omgeving. Aan de overzijde van de Maas een afgekalfde oever met gaten waarbij ik onlangs nog oeverzwaluwen heb gezien. Een stiertje verspert onze weg maar met enige drang door onder meer de inzet van een paraplu "schuift" dit prachtige beest wat op zodat wij via een opstapje over prikkeldraad en in De Engel komen. In de Nieuwe plas onder meer bedelende futen en knobbelzwanen.

We horen en krijgen ze ook te zien; groenlingen en putters, er zitten ook jongen bij. Als we op de dijk staan horen en zien we weer een ijsvogel. Enkele wintertalingen, een kleine eendensoort, vliegen richting Wesserm. Langs de rand van de Grote Hegge-plas wilde eenden en een waterhoen. Er verplaatst zich ook een vogel ter grote van de veldleeuwerik. Gelukkig gaat de vogel in een struikje zitten en krijg ik haar mooi in beeld. Het is een grauwe klauwier; een duidelijke oogstreep, flanken duidelijk geschubd en bruinkleurige vleugels. Het is naar mijn mening het vrouwtje van de grauwe klauwier. Diverse andere personen krijgen deze unieke vogel ook in de kijker. John gaat proberen deze vogel vast te leggen, hetgeen hem ook lukt. John heeft nog zijn twijfels omtrent de sekse, zelf denkt hij aan een juveniel. Zowel John als ondergetekende kunnen zich niet herinneren dat wij deze vogel hier eerder hebben waargenomen. Ik citeer een enkele regel van de conclusie uit het tussenrapport Koningssteen uit Maas in Beeld: "Op termijn is o.a. de vestiging van grauwe klauwier in de struwelen te verwachten".

Konijnen zoeken een andere plek en onderaan de dijk eten de koniks hun kostje bij elkaar. Agrimonie en de Canadese guldenroede bloeien beiden geel en zijn hier ruimschoots aanwezig. De vorige keer dat ik hier was hadden spinselmotten heel veel bomen (met name wilgen) à la Christo ingepakt. Een zeer fraai en bijzonder gezicht. We wandelen via hetzelfde pad terug. De Franstalige mensen spreken ook goed Nederlands en dat klinkt altijd zo grappig. Het geluid van de kleine bonte specht wordt nog gehoord. Op de Grote Hegge-plas landt een grote groep aalscholvers. Gaan ze straks gezamenlijk en massaal over op visvangst? Math heeft dit fenomeen al eens eerder waargenomen waarbij blauwe reigers aan de oevers stonden die dan ook hun "graantje" op een makkelijke wijze letterlijk konden meepikken. Rond 11.00 uur verlaten we het gebied. Op het pad naar het gebied staat inmiddels een persoon die voor Aqua Terra geld gaat innen. Voor vandaag staan op de streeplijst 49 kruisjes.

De volgende excursie is op zondag 7 oktober 2012 in het gebied nationaal park de Meinweg, aldus John. Hij leidt al heel lang deze Vogelwerkgroep en is op zoek naar een opvolger. Je kunt je aanmelden bij John.

IVN wint Floriadeprijs

door René Horsten.

Through Animal Eyes, onze natuurbelevingstuin op de Floriade, wint de derde prijs in de categorie *Organization Presentation*. Deze prijs is tijdens de slotceremonie van Floriade 2012 uitgereikt aan Jan Thomassen van Vivara en Sylvia Spierts-Brouwer van IVN.

Motivering

‘In een tijd dat kinderen steeds minder met natuur lijken te hebben, biedt dit initiatief een prachtig doorkijkje op onze natuur’. Dit is een van de argumenten die de vakjury geeft in haar motivering voor het toekennen van de prijs. Ook geeft de jury onder meer aan dat ‘het geheel duidelijk garandeert staat voor een zeer positieve bijdrage aan de totale educatieve uitstraling van Floriade 2012’ en ‘zowel kinderen als hun ouders veel plezier zullen beleven met het educatieve en informatieve geheel’.

Precies wat wij als IVN willen bereiken.

De prijs is de kroon op al het werk dat verzet is door Vivara, IVN en de andere partners in een goed samenwerkingsverband.

IVN heeft daarin een geweldige bijdrage geleverd. Tijdens de Floriade hebben dagelijks 4 IVN-ers de bezoekers ontvangen; ook hebben zij voor 3200 kinderen workshops verzorgd.

In totaal zijn ca.400 IVN-ers betrokken geweest bij de organisatie van de Floriade.

De deelnemers kwamen uit het gehele land; alle provincies waren vertegenwoordigd; de Limburgse IVN-afdelingen hadden met 55% het grootste aandeel.

Onze afdeling was met 20 deelnemers prima vertegenwoordigd.

Uit de evaluaties komt naar voren dat onze deelnemers bijna unaniem de IVN-deelname aan de Floriade als zeer zinvol hebben ervaren en ook dat men veel plezier gehad heeft, ook al was het zeer vermoeiend.

Een belangrijke doelstelling van het project was ook om IVN-ers met elkaar in contact te brengen; en dat is prima gelukt, getuige ook de vele positieve reacties die zijn neergeschreven in het logboek, dat op de inzending lag.

IVN heeft laten zien dat zij in staat is om vele vrijwilligers te mobiliseren, die met passie de bezoekers de natuur van dichtbij hebben laten ervaren.

Onze dank gaat uit naar alle deelnemers; door hun inzet is onze deelname aan de Floriade een waar succes geworden.

Ik ben er trots op dat onze afdeling met 20 deelnemende leden zo sterk vertegenwoordigd was; zeer veel dank daarvoor.

Advocatenkantoor *Exaten*

Gelegen aan de rand van het mooie landgoed Exaten, goed bereikbaar vanuit de hele regio.

mr. P.H.R. Bruls, advocaat en NMI-mediator
mr. K.E.M.A.M. Bouwens, juriste

Juridisch advies, begeleiding en bemiddeling (mediation) voor particulieren en ondernemers. Onze aandachtsgebieden zijn onder meer: arbeidsrecht en sociale zekerheid, echtscheiding en erfrecht, contracten- en consumentenrecht en begeleiding van MKB-ondernemers.

Voor het maken van een afspraak kunt U ons bellen: 0475-453957

Advocatenkantoor Exaten
Rijksweg 4
6095 NB Baexem

www.advocatenkantoorexaten.nl

Verzekering bij het IVN.

IVN afdelingen zijn landelijk verzekerd voor aanvullende aansprakelijkheid (schade door IVN'ers aan derden die niet door andere verzekeringen wordt gedekt).

Wettelijke aansprakelijkheidsverzekering (WA-verzekering)

Dit is een collectieve (aanvullende) wettelijke aansprakelijkheidsverzekering. Aanvullend betekent dat bij voorkomende schade of ongevallen eerst wordt nagegaan of er een andere verzekering is die de kosten dekt. Pas wanneer dat niet het geval is, treedt de aanvullende verzekering in werking.

Voor wie?

Hieronder vallen de landelijk ingeschreven leden van de vereniging.

Wanneer geldig?

De verzekering geldt voor activiteiten in verenigingsverband.

Waar geldig?

West-Europa.

Wat is verzekerd?

De aansprakelijkheid voor schade, opgelopen tijdens een IVN-activiteit aan personen of zaken van derden, of aan zaken die men tijdelijk in huur of gebruik heeft. (De 'Opzichtclausule'). Voor laatst genoemde schade geldt een eigen risico van € 500,- per gebeurtenis.

Wat is onder andere niet verzekerd?

Bij elke (aanvullende) aansprakelijkheidsverzekering is de schade met of door motorvoertuigen niet verzekerd. Hiervoor is de bestuurder van het voertuig (wettelijk) verzekerd. Deze uitsluiting is een belangrijke uitsluiting, maar zeker niet de enige. Voor meer informatie kunt u terecht bij de verenigingssecretaris van het IVN Landelijk (Rien Cardol, email: r.cardol@ivn.nl)

Wat te doen bij schade?

Direct contact opnemen met IVN Ledenservice, tel.: 020 – 5308781. Er wordt dan een schade-aangifteformulier opgestuurd, dat zo snel mogelijk volledig ingevuld moet worden teruggezonden.

Namens Rien Cardol, verenigingssecretaris IVN Landelijk

Bezoek van IVN Het Gooi op 9 september. Excursie in de Meinweg.

door Hermien Hendrikx, IVN Natuurgids Roermond.

Onder een stralende zon op de Meinweg vanuit het Venhof de leden van IVN Het Gooi rondgeleid.

Leo Koster en ik begonnen natuurlijk met een welkomstwoord voor de circa 20 gasten en toonden daarna de foto van de kever die vastzat in het dopje van een nordic-walking stok. Deze kever hadden we gezien tijdens het voorlopen. We dachten eerst dat het een nieuw soort oliekever was. Na een spectaculaire redding met een oud pincet met ribbeltjes spurtte het dier ervandoor.

Van te voren had ik Leo gevraagd wat hij ging zeggen tijdens het voorstellen. “Dat je er helemaal niets van begrijpt. Dat ik 12 keer heb moeten voorwandelen met je!”. Zijn lachende ogen verraden dat hij me alleen maar plaagt.

Leo stelde ons voor en ik vertelde wat wij gaan zien vandaag, de verschillende landschappen, de flora en fauna en de cultuurhistorie, “maar” zeg ik erbij, “het plezier staat voorop, jullie zijn zelf ook veel met de natuur bezig, kom gerust met vondsten en vragen”. Dat deden ze ook en dat gaf een hele leuke interactie.

We passeren de IJzeren Rijn en daar valt veel over te vertellen. De spoorlijn kent een roerige geschiedenis. Het was ooit de verbinding tussen Antwerpen en Duisburg. Soms ligt hier een gladde slang te zonnen tegen de rails aan. Vandaag niet, jammer.

Na een half uur lopen richting de rolvennen kwamen we bij de wintereik. Daar zijn ook de trechtervormige holletjes van de mierenleeuw. Die moest ik vangen want we wilden graag de levenscyclus uitleggen van deze bijzondere larve van een libellen-achtige. Ik had geluk en had er meteen een te pakken. Ook geweldig dat we de cocons konden laten zien. De enigszins plakkerige draden die de mierenleeuw om zich heen gesponnen heeft om te gaan verpoppen gaan vol zand zitten. De cocons zien eruit als knikkers van zand.

Een juveniel hagedisje bijna gevangen, dat zou mooi geweest zijn.

Nu zijn de mensen uit Het Gooi bijna allemaal zelf gids, of in opleiding. Dus ik realiseer mij dat ik niet met de normale kleinigheidjes aan kan komen. De zonnedauw en het heidebeheer laat ik voor wat het is. Op de vlonder bij de Rolvennen uitleg gegeven over de hemipenis van de reptielen. Hun voortplantingsgedrag. Dat wisten ze nog niet. Op het zandpad met iedereen om me heen het paringswiel van de libellen getekend. Deze tekening lukte wonderwel. Zij vonden het een hele mooie werkvorm en iedereen begreep het. Een mevrouw die gids in opleiding is, zegt heel opgetogen: "Dat ga ik gebruiken tijdens mijn presentatie de volgende keer". Mooi, denk ik, werkvorm doorgegeven. Leo las twee gedichten voor. Hier heeft hij altijd veel succes mee. Inmiddels werd het warmer en warmer. Een kindje werd door Leo op de nek gedragen en hij vertelde ondertussen gewoon door. Niet alleen een goede gids, ook nog een hele leuke opa.

Bij de Venhof was het niet mogelijk om een consumptie te krijgen en daar het zelf meegebrachte brood bij op te eten, ook goed, gaan we in het gras zitten. Iedereen heeft een zitmatje bij zich.

Ik benut deze pauze om iets over de Meru te vertellen, over de filosofie. Ik vraag of ik het gewoon mag voorlezen, want ik vind het zo ingewikkeld dat ik bang ben dat ik iets vergeet. *"De Meru is een wetenschappelijk instituut waar onderzoek wordt gedaan naar bewustzijn en natuurwetten en de invloed daarvan op alle levensgebieden. De ingang van het gebouw moet naar het oosten gericht zijn. Dit i.v.m. de volle zon, want het hele levensritme van de mens is afhankelijk van de zon".*

We laten een foto van het klooster zien, gedeeltelijk gesloopt. Gelukkig weet Leo hier heel veel van en kan er boeiend over vertellen. Hij leest nog een gedicht in het dialect voor, daar begrijpen de mensen natuurlijk helemaal niets van, maar het klinkt leuk uit de mond van onze poëet uit Twente.

"Hermien, vertel eens, wat gaan we straks ook alweer doen, jij kan het zo mooi zeggen": "Leo, jij gaat op een hemels mooie plek eerst de zintuigen van ons strelen en dan onze ziel". Zo hebben wij het samen bedacht, in het prieeltje bij de Maharishi schenken we eerst een drankje in en daarna zal Leo een gedicht

voorlezen.

Dan op de fiets naar St. Ludwig voor de tweede wandeling van 3,51 km. Warm, 28 °C allemaal rode hoofden. We lopen weer via de IJzeren Rijn en dan langs de 1,5 km lange taxus heg die door de Franciscanen indertijd met de hand geknipt werd. Imponerend! Door een van de ijzeren toegangshekken lopen we richting het prieeltje boven de vijver die door de leerlingen destijds gegraven is. Hier is het mooi toeven. We zitten op de banken en de glaasjes worden volgeschonken.

Leo zegt: je moet wel bij me blijven als ik het gedicht opzeg. Ik heb je daarbij nodig. Afwachter sta ik naast hem. Ik ken het gedicht niet. Bij het tweede couplet houdt hij mijn hand vast. Zo staat het in de tekst.

Ik zou willen dat ik kon zweven
Zweven over bergen vol van geluk
Tot voorbij die verre horizon
Ik zou mijn zorgen daar achterlaten
En zweven tot ik niet meer kon

Kom pak vast mijn hand
Dan neem ik je mee
En zweven we samen
Tot voorbij die woeste zee
Daar strooien we onze onrust
En worden onze gedachten
Al zwevend gesust

Kom neem nou toch mijn hand
Dan zweven we samen op mijn vleugels
Naar een veilig niemandsland
En boetseer ik daar voor ons allebei
Een oneindig mooi paradijs

Dan is daar de dag
Dat ik je zwevend omarmen mag
Dan zal ik wiegen van geluk
En al zwevend beseffen
Mijn leven gaat nooit meer stuk

Opgetekend te Euverem 23-06-2012 van Monica

Iedereen is erg onder de indruk van het mooie gedicht. Ik ook. Applaus voor Leo. Dan schenken we nog een Vlodropper drupke in. De mensen kunnen het drankje heus waarderen. De fles is helemaal leeg.

Marjan, Leo en ik krijgen een doos chocolaatjes uitgereikt: Gooise matrassetjes, om te delen. Heel leuk gevonden, met bijpassende mooie woorden van dank voor ons allen.

Door een stegelke, via Duitsland en de Dalheimer Mühle over het vlonderpad terug naar St. Ludwig. We vertellen nog wat over de onderslag molen, over de gagelvelden, het veen en het riet. Maar je kunt merken dat iedereen moe is.

Bij het kleine café naast het hotel drinken we koffie en eten hier een heerlijk stuk vlaai bij. En dorst hebben we, grote dorst.

We wisselen gegevens uit, een mijnheer vertelt dat hij 3 minuten gefilmd heeft. Als het leuk is, is dat misschien iets om te tonen na de jaarvergadering. Veel foto's hebben de anderen gemaakt. Ik niet, daar had ik geen tijd voor. Maar ik krijg ze op een stickje.

"Nou hoef ik je de eerste drie jaar niet meer mee te hebben", zegt Leo tegen mij. Daar meent hij niets van. Het ging prima samen, voor mij was het een heel avontuur. En veel werk om het voor te bereiden. Maar ik heb er veel van geleerd. Na een hartelijk afscheid kunnen de mensen uit het Gooi tevreden huiswaarts keren.

IVN Familie DoeDag groot succes!

Ruim 50 kinderen kwamen "knoddelen in de natuur"

Het was mooi weer en we hebben met z'n allen (kinderen, ouders en IVN-ers) heel veel plezier gehad op zondag 2 september bij het Bezoekerscentrum van Nationaal Park De Meinweg te Herkenbosch.. De glunderende snoetjes van de kinderen lieten zien dat ze het prima naar hun zin hadden. Als de kinderen het naar hun zin hebben dan zijn de (groot)ouders natuurlijk ook blij.

Elk jaar organiseert het IVN-Roermond deze Familie DoeDag aan het begin van het nieuwe schooljaar. Het thema was dit jaar "knoddelen in de natuur". De kinderen liepen een parcours met allemaal opdrachten. Ze kregen een aftekenkaart mee, die nadat zij de opdracht hadden uitgevoerd, werd afgetekend. Na het volbrengen van het parcours kregen zij een diploma (gecertificeerd natuurknoddelaer) als kroon op een geweldige middag in de natuur.

De kinderen konden de volgende activiteiten doen:

- gipsafdrukken maken van dierenpoten of een tafelstukje maken
- a biotische natuur zand- en water “De Pratsjfabriek” (spelen met water en zand (modder)
- beestjes vangen in de poel
- een voelboom
- een natuurschilderij maken en dat laten lamineren
- kijken door een microscoop
- hutten bouwen
- over het blote-voeten-pad lopen
- broodjes bakken op open vuur in een vuurkorf
- mini bloemstukje op schijfje hout knutselen

Er zijn deze middag 50 certificaten aan kinderen uitgereikt.

Voor de IVN FamilieDoeDag staan drie zaken centraal:

- Positieve natuurervaringen voor de deelnemers: natuur is vooral leuk.
- Natuurbeleving: natuur is spannend, betoverend sprookjesachtig soms ook een beetje eng....
- Op de laatste plaats, maar niet, natuurkennis: verwondering hoe geniaal alles werkt en hoe geniaal alles met elkaar samenhangt.

Wilt u volgend jaar ook mee doen met uw kinderen of wilt u meer informatie over andere activiteiten van IVN Roermond kijk dan op www.ivnroermond.nl voor de activiteitenkalender.

PADDENSTOELENWANDELING IVN ROERMOND

EXATEN zondag 7 oktober 2012
door Rikie Verhagen.

Het was een mooie zonnige zondagmiddag toen Twan Brouwers en Els Baetsen ons heel veel mooie paddenstoelen konden laten zien.

Twan vertelde over de verschillende soorten paddenstoelen: parasieten, saprofyten en symbioten. Lang niet alle paddenstoelen zijn giftig, al is het altijd uitkijken geblazen. Zo is 20% van alle paddenstoelen echt eetbaar, 20% is echt giftig en 60% is eetbaar maar echt niet lekker. Denk erom dat de mooie gele knolamaniet echt giftig is!

We waren nog niet begonnen toen ons oog viel op een prachtige reuzenzwam, varkensoor en een aantal hele mooie vliegenschimmels naast elkaar. Ook vonden we op het pad op een klein steentje een mooie rups, de meriaansborstel ook wel de paardenstaartjes rups genoemd. Onze dag kon al niet meer stuk.

Dit was een heel mooi begin van onze wandeling. Bij de start van onze wandeling waren er ook twee mensen van 3 ML aanwezig die een interview hebben gehouden met onze natuurgids, Twan Brouwers en hun fotograaf heeft hele mooie plaatjes geschoten. Hieronder volgen een aantal van de mooie paddenstoelen die wij op onze wandeling hebben gezien:

geschubde inktzwam, het plooirokje, elfenbankjes die gevonden werden door Noah, de parelstuifzwam, de botercollybia, de rode koolzwam, melkzwammen, het wit oor zwammetje, het wielkje, beukendopvloksteentje, zwarte dropzwam, papierzwammetje, Judasoor, de aardappelbovist, moederkoren

(veroorzaakte vroeger veel miskramen), de rupsendoder die parasiteert op rupsen, de dennenvlamhoed, russula's, de valse hanenkam oftewel de eierdooierzwam, de kopergroenzwam die door Finn werd gevondende zwavelzwam, een heksenkring, de stekelstuifzwam, de draadknotszwam, zwavelkopjes, de

fluweelboleet, de gele trilzwam, een duivelsei, stinkzwammen, het elfenschermpje, oranjerode stropharia en de kleefsteelmycena. Na afloop werden we verwend door Jos Berends van het Limburgs Landschap die ons allen in zijn kantoor trakteerde op koffie, thee en heerlijke vlaai. En daarbij heeft hij ons natuurlijk iets over zijn werk verteld.

Twan en Els heel hartelijk bedankt voor deze mooie middag.

Over boerenzwaluwen

door Jo Léger

In de vorige aflevering van Het Schrijvertje vertelde ik al, dat ik dit jaar voor het eerst mocht genieten van bij mijn huis broedende boerenzwaluwen. Ik heb daar zo van genoten dat ik nu met plezier mijn ervaringen als wat lezersvoer wil presenteren. Pas begin juli werd er door de beestjes een nest gebouwd tegen een dakbalk van de loods bij mijn huis. Bij mijn bureen was er toen al een nest van een stuk of vijf jongen uitgevlogen en ik had de hoop alweer bijna opgegeven dat het dit jaar zou lukken om zelf ook zoiets te hebben. De broedtijd duurt ongeveer 18 dagen en dan duurt het nog eens drie weken eer de jongen kunnen uitvliegen. Het was een nestje met slechts twee jongen, wat erg weinig is. Meestal zijn er vier of vijf jongen. Als je zo'n nestje vlak bij je hebt, ga je er automatisch meer op letten wat er allemaal gebeurt. Wat mij opviel, was dat er enkele dagen na de geboorte kennelijk nogal wat kraambezoek kwam. Op sommige momenten vlogen er wel tien zwaluwen tegelijk door mijn loods. Wat ik bij andere vogelsoorten nog nooit heb waargenomen,

was dat de jongen na het uitvliegen terugkomen naar het nest, vooral 's avonds om daar te gaan slapen. Ik denk dat het de eerste dagen zelfs zo kon zijn dat beide jongen teruggekomen naar het nest daar letterlijk door vader of moeder afgedekt werden. In ieder geval was het nest dan erg vol! Ongeveer half augustus begon er een tweede broedsel. Half augustus is wel erg laat, want begin september trekken er al veel zwaluwen weg. Dit tweede broedsel leverde ook weer slechts twee jongen. Ook nu was er enkele dagen na de geboorte kennelijk weer veel kraambezoek. Wat mij ook opgevallen is, is dat boerenzwaluwen langslapers zijn! Midden in de zomer pas tegen negen uur uit de veren komen, noem ik laat!

Vanaf begin september ging ik letten op de trek. Deze is bij de boerenzwaluw niet erg gemakkelijk te volgen, want ze vliegen tijdens die trek altijd in rondjes uiteindelijk (in het najaar) naar het zuiden. Ze vliegen dus eigenlijk in een langgerekte spiraal. Trekkende spreeuwen, ganzen en kraanvogels vliegen rechtstreeks in een bepaalde formatie. Boerenzwaluwen doen dat dus niet en dat heeft te maken met het feit, dat ze tijdens de tocht foerageren. Ik vraag me wel eens af hoeveel afstand een boerenzwaluw tijdens een normale zomerdag aflegt. Aangezien de beestjes gemakkelijk een snelheid van vijftig km. per uur behalen (soms veel meer!) en aangezien ze vele uren per dag in de lucht vertoeven, denk ik, dat dat

wel eens vierhonderd of nog meer kilometers kunnen zijn. Als ze die rondjes een beetje veranderen in een wat meer langgerekte spiraal dan hoeven ze in totaal per dag niet veel meer kilometers af te leggen om flink zuidelijker terecht te komen! Hun overwinteringsgebied ligt zowat 8000 km. zuidelijker.

De boerenzwaluw neemt zowat twee maanden de tijd om in dat overwinteringsgebied aan te komen. Dit betekent dus, dat de hele reis hem per dag gerekend nauwelijks meer moeite kost dan het gewone leven in zijn zomerverblijf. Op 1 oktober heb ik nog een van de twee laatste jongen in mijn loods gezien; het broertje of zusje was toen al een dag of drie weg. Vanaf begin september tot en met 1 oktober heb ik vrijwel dagelijks wegtrekkende boerenzwaluwen gezien. Ik kijk inmiddels weer uit naar hun terugkomst zo rond einde maart. Intussen wil ik nog genieten van een mooie herfst en hopelijk ook nog een mooie winter.

Winter in de lucht

door Pieter Brouwers.

Winter 2011. Koopzondag vlak voor kerst. Mijn vrouw en ik lopen in de stad, om niks te kopen. 'Wat is het toch gezellig druk', zegt mijn vrouw. Beiden houden we niet van 'echt druk' - zeker niet als de mensenmassa grote en gehaaste dichtheden vormt die de winkels in- en uitstromen. Maar deze zondag is het gezellig druk, en dat beaamt ik dan ook.

'Wat is het toch dat "gezellig druk" "gezellig druk" maakt?', vraag ik.

'De mensen zijn gewoon rustig en genieten van het wandelen', zegt mijn vrouw.

Dat is zo. Maar er is nog iets.

'Volgens mij komt het ook omdat het begint te winteren: precies de juiste verhouding licht en precies het juiste geluid.'

Ja, want je kunt het horen dat het koud is, horen dat er een winterse motregen is, horen dat er sneeuw is - de echo lijkt anders te zijn. Hetzelfde gebeurt in de lente: opeens hoor je het gezoem van die kleine lentevliegtuigjes en klinkt alles helderder. In de winter klinkt alles dof.

En wat is er heerlijker dan door de doffe winterse geluiden te lopen, elkaars hand vast te houden en te denken aan de mok warme chocolademelk, warme soep, het dekentje op de bank, het wegdromen bij een gezellige winterfilm... Mmmm, de winter is er weer!

Nu, een jaar later en een nieuwe winter is op komst. Ik heb dat gevoel weer. Maar dit keer loop ik alleen, in de natuur, op de Isabellagreend. Er is verder niemand. De kou maakt de wereld anders. De geluiden van de ganzen klinken anders. Alles lijkt op de een of andere manier dichterbij te zijn, intiemer. Het lijkt alsof de natuur in dit seizoen meer zichzelf mag zijn, alsof het de bemoeizuchtige mensen hun huis injaagt, achter de tv, en nu een zucht van verlichting slaakt. Ha, eindelijk rust... Ik voel me een indringer. Even voel ik me nietig en betekenisloos in de macht van de natuur. Maar ik voel de rust in golven over me komen. En wat is dat een heerlijk gevoel.

Nijlgezen in de sneeuw

Activiteitenkalender januari – april 2013

Het jaarprogramma algemeen

Zondag 20 januari

Observatie wintervogels Isabellagreend

Aanvang: 9.00 uur

Startpunt: café De Schuur, Hoofdstraat 2,

6049 EB Merum-Herten

John Roemen 0475 483688

Zaterdag 26 januari

Wandeling Stadsweide en Asseltse plassen, met NHGL kring Roermond

Aanvang: 10.00 uur

Startpunt: Café Mijnheerkens, Mijnheerkens 4, 6041 AT Roermond

Math de Ponti

Maandag 28 januari

Algemene ledenvergadering: voor leden

Aanvang: 19.30 uur. Na pauze: presentaties eigen leden en uitreiking

Groene Camera Trofee

Plaats: Gemeenschapshuis 't Leuke, Leukenstraat 6,

6099 AR Beegden

Zondag 3 februari

Jeugdtocht

Aanvang: 14.00 uur

Startpunt: Zorglandgoed Rondmeer, Heide 3

6093 PA Heythuysen

Elly Hawinkels 0475 535302

Zondag 10 februari

Natuurwerkoctend in de Driestruik

Aanvang: 9.00 uur

Startpunt: Keulsebaan Roermond, 1ste onverharde weg na penitenciaire
inrichting (gevangenis)

Vooraf aanmelden bij contactpersoon*

Dinsdag 5 maart

Lezing 'Uilen in Europa' door Henk van Dijk

Aanvang: 19.30 uur

Plaats: Ontmoetingscentrum Minderbroederskerk,

Minderbroedersingel 15F, 6041 GH Roermond

Maandag 1 april

Excursie 'Voorjaarspracht in het Hellingbos' Elsloo

Aanvang: 10.00 uur

Startpunt: kasteel Elsloo, Maasberg 1,
6181 GV Elsloo

Harrie Hermens 046 4425243

Maandag 22 april en maandag 13 mei

Mierencursus theorieles, door Marlène Heunen

Aanvang: 19.30 uur

Plaats: Bezoekerscentrum Leudal, Roggelseweg 58, 6081 NP Haelen

Inschrijving vooraf verplicht bij contactpersoon *

*Contactpersoon jaarprogramma: René Horsten 0475-495786; re-ne.horsten@ivnroermond.nl

De Vogelwerkgroep (info John Roemen tel. 0475-483688 of Jan Boeren tel. 0475-402524)

Zondag 6 januari

Linnerweerd en Osen (rond de stuw)

Aanvang: 9.00 uur

Startpunt: kerk/zwembad Linne (Oeveren)

Zondag 3 februari

WML-plas Beegden/Heel

Aanvang: 8.30 uur

Startpunt: Parkeerplaats sportpark "Op Schatte", Baexemerweg, Beegden

Zondag 3 maart

Munningsbos/Aerwinkel

Aanvang: 8.00 uur

Startpunt: Fanfarezaal 't Reutje (Sint Josephstraat)

Zondag 7 april

De Groote Peel

Aanvang: 8.00 uur

Startpunt: Parkeerplaats Bezoekerscentrum Mijl op Zeven, Ospel/Nederweert
Carpoolen **: 7.30 uur

Vogelkijkhut Meerbaansblaak

De Plantenwerkgroep (info Paul Bergs 0475-330643 en Harry Senden 0475-491987)

Zaterdag 19 januari

Varia/determinatie loofhout

Aanvang: 9.15 uur

Plaats: Bezoekerscentrum Leudal, Roggelseweg 58, Haelen

Carpoolen**: 9.00 uur

Zaterdag 16 februari

Theorie/determineren mossen

Aanvang: 9.15 uur

Plaats: Bezoekerscentrum Leudal, Roggelseweg 58, Haelen

Carpoolen**: 9.00 uur

Zaterdag 16 maart

Mössehook (mossen), Roggel

Aanvang: 9.15 uur

Startpunt: café Dennenoord, Op de Bos 6, 6088 NA Roggel

Carpoolen**: 9.00 uur

Zaterdag 20 april

Kasteelpark Elsloo

Startpunt: 9.00 uur carpoolplaats**

Natuurclub De Speurneuzen (info Henk Smit 0475-581782)

Zaterdag 9 februari

Aanvang: 14.00 uur

Plaats: Bezoekerscentrum De Meinweg, Herkenbosch

Zaterdag 9 maart

Aanvang: 14.00 uur

Plaats: Bezoekerscentrum De Meinweg, Herkenbosch

Zaterdag 13 april

Aanvang: 14.00 uur

Plaats: Bezoekerscentrum De Meinweg, Herkenbosch

**) carpoolplaats is parkeerplaats hockeyvelden Concordia, Burg. Geuljanslaan, Roermond

Jeugdtocht Overwinteren

door Adje Hennissen.

Wanneer: Zondag 03-02-2013

Plaats: Zorglandgoed Rondmeer, Heide 3 6009 PA Heythuysen.

Tijd: 14.00 uur

Leeftijd: 6-12 jaar.

Kom mee snuffelen net als de muisjes, konijntjes, eekhoortjes in de natuur. Hoe vinden zij voer als er overal sneeuw en ijs ligt. Zijn er ook dieren die het heel fijn vinden als het koud is?

Als er voer is waar verstoppen ze het dan? Lust jij ook een ijsje uit de natuur?

Hopelijk kom je met ons mee struinen, met een dikke winterjas en stevige laarzen kunnen wij ertegen.

Zeg het ook tegen je vriendjes en vriendinnetjes neem ze allemaal maar mee, vinden wij leuk.

Tot dan!

De paradox van de seks

door Cor Vossen.

Zo noemen evolutiebiologen de vraag, wat in de voortplanting van de levende wezens de beste papieren zou kunnen hebben: geslachtelijke of ongeslachtelijke voortplanting?

In de evolutie heeft de tweede soort het zich het eerst ontwikkeld als gangbare vorm. Nog steeds komt ze het meest voor bij eencelligen en bij veel planten. Bij de laatste denken we aan uitlopers, wortelstokken, stengelknollen en bollen. Maar door de inventiviteit van de mens kunnen we ook nog afleggen, stekken, scheuren, enten, oculeren en marcoteren en misschien nog meer. Ook bij sommige insecten en zelfs bij gewervelde dieren komt ze nog spontaan voor. In een Amerikaanse dierentuin produceerde in 2007 zelfs een hamerhaai spontaan een kloon. Maar door de progressie van de wetenschap kunnen door menselijk ingrijpen nu zelfs zoogdieren gekloond worden; denk maar aan het schaap Dollie. En het is denkbaar dat op niet al te lange termijn dat zelfs bij mensen zou kunnen lukken. Ethisch gezien zou ik daar geen voorstander van zijn, maar de geschiedenis leert, dat wat men eenmaal kent, dat ook toepast. Denk maar aan de atoombom.

De geslachtelijke voortplanting van mannetjes en vrouwtjes begon zich te ontwikkelen toen een paar miljard jaar geleden bacteriën genetisch materiaal begonnen uit te wisselen. En dat is verder gegaan tot in de hogere diersoorten, waaronder ook wij als homo sapiens.

Maar er zitten nogal wat nadelen aan deze ontwikkeling. Allereerst moet er veel energie en tijd gestoken worden om een juiste partner te vinden. Op de lange duur levert het zelfs achterstand op in de groei van de populatie. Want in de seksuele geslachtelijke populatie worden zowel mannetjes als vrouwtjes geproduceerd, wat betekent, dat er voor de helft minder nakomelingen in dezelfde tijd ontstaan. Daardoor zouden uiteindelijk alleen asexuele beestjes en planten overblijven. Maar toch heeft zelfs bij alle hogere diersoorten, waaronder muizen, katten, mensen en apen de seksuele variant het pleit gewonnen. En dat noemen de biologen dan de paradox van de seks; namelijk dat de evolutie uiteindelijk kiest voor een oplossing die minder schijnt op te leveren dan de voorafgaande.

En vervolgens gaan ze dan zoeken naar mogelijke verklaringen, waarom dat zo verliep zoals het verlopen is. Een mogelijke oplossing zou kunnen zijn, dat klonen zich uitstekend kunnen blijven handhaven en groeien als de omgeving van hun leefmilieu hetzelfde blijft. Maar dat blijkt niet zo te zijn, want die verandert voortdurend. Steeds weer komen nieuwe rampen als klimaatveranderingen, nieuwe roofdieren, uitputting van voedselvoorraden, overstromingen, vulkaanuitbarstingen enzovoorts waartegen ze niet zijn opgewassen. Hun overdracht van genen aan de nieuwe generaties blijft immers constant dezelfde inhoud hebben, wat tenslotte tot uitsterven leidt.

Bij de seksuele variant echter wordt het genetisch materiaal van twee ouders met verschillende erfelijkheidsfactoren gemengd, wat leidt tot een steeds grotere variatie van eigenschappen. En dat vermindert het risico van uitsterven in hoge mate, want er zal zelfs bij zeer grote rampen een zeer grote kans bestaan dat er exemplaren over blijven, die zich kunnen aanpassen aan het nieuwe milieu.

In de natuur vertonen sommige zaadplantensoorten soms een afwisselend patroon van geslachtelijke en ongeslachtelijke voortplanting bijvoorbeeld bij het havikskruid. Dit soort planten kan in tijden van droogte, vervuiling, overstromingen enz. weer meer zaad gaan produceren met het waarschijnlijke doel om hun standplaats te kunnen ontvluchten. Want zaden kunnen door de wind of dieren worden meegenomen, wat bij bol-of knolgewassen niet mogelijk is, want die kunnen alleen op, korte afstand van de ouderplant zich vermeerderen.

Zeer waarschijnlijk heeft naast de biologische functionaliteit de seks ook een sociale betekenis. Dat betekent, dat ze ook een niet direct op de alleen maar op voortplanting gerichte betekenis heeft. Dat is natuurlijk heel duidelijk bij onze soort van de homo sapiens, maar ook bij de soorten die het meest op ons lijken zoals de chimpanseeachtige bonobo's. Hun vrouwtjes zoeken bijvoorbeeld ook seks in hun onvruchtbare perioden net als bij de mensen en het lijkt er op dat seks ook dient als een bevordering van vriendschappelijk groepsgedrag, op het gebruik als middel tot bijlegging van konflikten.

We zien ook dat seksuele voortplanting ook leidt tot differentiatie in lichaamsbouw aangaande sperma en eicel, maar ook tot vorming van verschillende gedragspatronen tussen de seksen bij het geboren worden en op-groeien van de jongen en het zorgt voor veel pracht en praal bij de mannetjes. Bij de meeste diersoorten inclusief de mens investeren de vrouwtjes meer in hun nakomelingschap dan de mannetjes. De mannetjes produceren weliswaar een grote hoeveelheid kleine en goedkope zaadcellen waarmee ze een immens aantal eicellen zouden kunnen bevruchten, maar de vrouwtjes leveren een beperkte dosis grote en relatief dure eicellen. En vaak verzorgen de moedertjes ook langer en intensiever het kroost dan de vaderdjes. De conclusie uit voorgaande kan zijn dat in de evolutie de vrouwtjes neigen tot een grote mate van kieskeurigheid bij het uitzoeken van hun mannelijke partners en toekomstige papa's. De vrouwtjes als toekomstige voortbrengers van de nakomelingen zijn maar beperkt beschikbaar, wat leidt tot een concurrentiestrijd aangaande het bezit van de vrouwtjes met het doel om hun genen door te geven. Behalve een strijd om de macht over de collegamannetjes, waarbij de overwinnaar op dat moment de eerste keus heeft en de gang van zaken in de groep mag bepalen leidde dat ook tot biologisch verschillen als slagstanden, geweien, pauwenstaarten en war dies meer zij. Deze overspannen wedloop leidde soms tot een fataal uitsterven van een hele soort zoals bij het prehistorisch reuzenhert, dat een zó reusachtig gewei had ontwikkeld, dat hij zich niet meer kon voortbewegen.

Als ik conclusies uit het voorgaande verhaal zou mogen trekken, dan is allereerst wel duidelijk dat wij als staande in de natuur en biologische ontwikkeling en dus seksuele wezens toch ook in staat zijn gebleken om ook een cultuur te kunnen opbouwen door de vermogens van onze rede en ons inlevingsvermogen, waarbij wij onszelf voor een deel kunnen kennen en herkennen. Het is mogelijk om een meer rechtvaardige samenleving te bouwen met volledig meenemen van onze seksuele natuur. Daarbij denk ik dat we het in onze tijd vooral hier in het Westen mogen meemaken dat de gelijkwaardigheid van de vrouwen met de mannen op sommige terreinen aan betekenis wint, waardoor onze cultuur beter wordt zonder dat de natuur daardoor opzij hoeft te worden gezet en dat de mannen niet tot zaadbankvullers hoeven te worden gereduceerd. Want de seks is en blijft volgens mij een van de leukste ervaringen op deze wereld, mits ze verbonden is met de cultuur van de vrijheid en de respectvolle liefde.

Gebruikte literatuur; Uit de bétacanon; Wat iedereen van de natuur moet weten van de natuurwetenschappen : het artikel van Martine Maan: Voortplanten met nuttige hindernissen.

Wintertijd

door Jos Littmann.

We zijn begonnen aan de winterperiode. Heel vaak krijg je te horen, en dat is dan meestal in de zomer, wacht maar tot het winter wordt dan krijgen we weer **TIJD**.

TIJD schijnt een schaars artikel te worden. Het fraaie van de hele zaak is dat er altijd tijd is geweest. Alleen nu blijkt er toch een schaarste te zijn opgetreden met het fenomeen **TIJD**.

Daarom is het misschien interessant om eens te onderzoeken wat is **TIJD** en hoe het komt dat niemand meer **TIJD** heeft.

De dikke *van Dale* wordt er bijgehaald en wat lezen we daar: **TIJD** is afgeleid uit het Grieks *daiesthai* (verdelen) de grondbetekenis is dus indeling.

Zo is ons leven, een dag, de geschiedenis, ingedeeld in **TIJD**.

Wanneer we andere boeken, zoals het Nederlandse Spreekwoordenboek en het Kosmos Grootcitatensboek er op naslaan, komen we nog heel wat gezegden en spreuken tegen.

Zoals; *de duurste besteding is verlies van tijd*. Zo heeft de IVN geen **TIJD** te verliezen om zorg te dragen voor de natuur en het milieu.

Maar voor de IVN geldt; *er is een tijd van spreken en er is een tijd van zwijgen (als men iets te zeggen heeft, moet men dat op het juiste moment doen)* en dat doet het IVN dan ook.

Zo ziet u dat **TIJD** ons heel wat te vertellen heeft en we daar heel wat van kunnen leren.

Dat de **TIJD** snel gaat, leert ons de geschiedenis van onze eigen vereniging. In 2012, het jaar dat bijna voorbij is, bestond onze vereniging 43 jaar. Waar blijft de **TIJD**!!!

In die periode hebben heel veel mensen hun energie en vrije **TIJD** besteed aan activiteiten van de IVN. Heel veel is er gebeurd en er zal nog veel meer moeten gebeuren.

Zo zijn er in 2012 weer IVN leden die al jaren lid zijn van onze vereniging. Een lange **TIJD**.

Het IVN is met heel veel zaken bezig geweest. Zaken die u zelf hebt kunnen volgen en waarnemen. Denk hierbij aan de wandelingen, cursussen, activiteiten van de diverse werkgroepen. Maar ook zaken die niet zo goed te volgen zijn. Zoals het bijwonen van vergaderingen met gemeente en andere groene verenigingen. Dit alles kan alleen maar gebeuren wanneer er enthousiaste medewerkers zijn.

Koester het moment.

Om de waarde van een jaar te beseffen, vraag het aan een student die een jaar moet over doen. Om de waarde van een maand te realiseren, vraag het de moeder van een te vroeg geboren baby. Om te weten wat een week waard is, vraag het aan de uitgever van een weekblad. Een uur: vraag het aan iemand die verliefd is en een uur moet wachten op een afspraak. Een minuut: vraag het aan iemand die de trein heeft gemist. Een seconde: vraag het aan iemand die ternauwernood aan een ongeluk ontsnapte. Koester elk moment dat je hebt. Koester het nog meer als je het deelt met een bijzonder iemand. En onthoud dat de **TIJD** op niemand wacht. Gisteren is geschiedenis, morgen is geheim. Vandaag is jouw cadeau. Uit: *Santé okt. 2002*

PARTY HOEVE DE GEER

Partyhoeve De Geer is een familiebedrijf gelegen aan het lateraal kanaal te Horn. Wij verzorgen al meer dan 15 jaar uw huwelijksfeest, bedrijfsfeest en themafeest tot 200 personen.

Ook voor vergaderingen, recepties, jubilea, zakenlunches en bedrijfspresentaties kunt U bij ons terecht.

Heeft U vragen of wilt U informatie neem dan telefonisch contact met ons op, want onze zaak is alleen geopend op afspraak.

Roermondseweg 100, 6085 NB Horn, Tel. 0475 - 582670.

www.partyhoevedegeer.nl

Geboren jagers

door Frank Heinen.

Als groot liefhebber van amfibieën en reptielen is Nationaal Park De Meinweg een van mijn favoriete struengebieden binnen de Limburgse provinciegrenzen. Sterker, het gebied is zelfs op nationale schaal een van de rijkste gebieden als je een zwak hebt voor deze bijzondere diergroepen. De adder, gladde slang, zandhagedis, levendbarende hagedis, heikikker, bruine kikker, poelkikker, bastaardkikker, gewone pad, rugstreeppad, knoflookpad (in zeer beperkte aantallen), vinpootsalamander, kleine watersalamander, alpenwatersalamander en kamsalamander kun je er met wat grondig speurwerk allemaal aantreffen. Hoewel ze door de mens vaak gezien worden als Bijbelse schurken en griezelige kruipbeesten, ben ik sinds mijn vroege jeugd al helemaal gek van slangen. Noem het een gezonde vorm van recalcitrant gedrag, maar ik voel me doorgaans aangetrokken tot juist die dieren waar veel mensen liever met een grote boog omheen lopen. Slangen, grote hagedissen, vleermuizen, haaien, gieren, dat soort spul. Hoewel ik tijdens mijn tochten door het Meinweggebied al talloze slangen heb mogen aanschouwen, stuitte ik afgelopen oktober in de buurt van de Rolvennen op een wel heel bijzonder tafereel. Aan de rand van het pad lag namelijk een jonge gladde slang in een op het eerste oog wat vreemde houding. Mijn eerste gedachteflits was dat het dier wellicht ten prooi was gevallen aan de dikke banden van een racende mountainbiker. Op dit punt zie ik deze, doorgaans niet al te zeer op zijn wijdere omgeving lettende zoogdiersoort namelijk geregeld met ruim twintig per uur over het zandpad razen. Toen ik echter wat dichterbij de slang kwam, zag ik dat het nog jonge

diertje (waarschijnlijk pas een of twee maanden oud) een juveniel hagedisje in een stevige wurggreep had. Toen de hagedis eenmaal helemaal of bijna (want volgens mij zag ik nog een van de achterpoten licht bewegen) het loodje had gelegd, begon de gladde slang met het opslokken van haar slacht offer. In tegenstelling tot de adder beschikt de glad-

de slang namelijk niet over een stel vlijmscherpe giftanden waarmee de prooi rap geïmmobiliseerd en gedood kan worden. Een slang die een prooi naar binnen werkt, het was een tafereel dat ik voor deze dag alleen nog maar in een terrarium had gezien.

Dankzij de opmerkelijke bouw van hun kaken kunnen slangen prooien verzwellen die een veel grotere diameter hebben dan de bek van de reptielen zelf, een eigenschap die het spectaculairst tot uiting komt bij de grote wurgslangen uit de tropen (anaconda's en de grotere pythonsoorten), bakbeesten die zelfs flinke zoogdieren zoals capibara's, varkens en antilopen naar binnen kunnen werken. Doordat het scharnierpunt van de onder- en bovenkaak relatief ver naar achteren is geplaatst, kan een slang haar bek veel verder open doen dan bijvoorbeeld een hagedis. De linker- en rechterhelft van de onderkaak zijn niet met elkaar vergroeid maar met pezen verbonden, waardoor de onderkaak extreem flexibel is. Hierdoor kan de slang met de ene rij tanden de prooi verankeren in de bek, terwijl de andere rij eerst naar voren wordt geschoven en verderop in de prooi wordt gehaakt. Daarna laat de andere rij tanden los en herhaalt dit proces zich, waardoor de prooi langzaam naar binnen kan worden gewerkt.

Dit zeer theoretisch klinkende stukje proza vormt dus de wetenschappelijke verklaring voor het tafereel dat zich op die mooie najaarsdag voor mijn ogen ontvouwde. Het duurde niet zo gek lang voordat de gladde slang klaar was met haar maaltijd: in minder dan tien minuten was de hagedis geheel in het slangenlichaam verdwenen. De kop ging het eerst naar binnen, gevolgd door de romp, poten en staart. Na zijn maaltijd kroop de slang snel weer de veilige

heide in, mij, Ton Lenders en een medewerker van Staatbosbeheer met open mond achterlatend. We beseften namelijk alle drie dat dit geen waarneming is die je elke dag doet. Sterker, volgens Ton was het pas de eerste keer in ruim dertig jaar herpetologisch veldonderzoek dat hij een gladde slang in het wild bij het verslinden van een prooidier aantrof.

Sowieso zijn gladde slangen door hun wat verborgen leefwijze doorgaans moeilijker te vinden en te volgen dan adders, slangen die met name in het voorjaar en bij het werpen van jongen vaak jarenlang gebruikmaken van nage-noeg dezelfde zonplekjes en biotopen. Wat dit voorbeeld ook laat zien, is dat slangen al vanaf hun geboorte bekwame jagers zijn. Dat moet ook wel, want slangenouders besteden weinig aandacht aan hun kroost nadat het eenmaal het moederlichaam heeft verlaten. Jonge slangetjes moeten dus al snel voor zichzelf kunnen zorgen en in staat zijn om al heel rap na de geboorte hun eigen kostje bij elkaar te scharrelen.

WERKDAGEN IN DE DRIESTRUIK

(januari, februari, maart, april 2013)

De werkdagen in De Driestruik beginnen om 9.00 uur bij de 'verzinkte poort' aan de Driestruikweg.

De werkzaamheden stoppen uiterlijk om 13.00 uur.

Zondag 06 januari : Bomen kappen

Zondag 27 januari : Struiken verwijderen op de heide

Zondag 10 februari: Dolle werkdag op de Driestruik, we gaan heide plaggen

Zondag 03 maart : Natuurwerkochtend met IVN, prunus verwijderen

Zaterdag 16 maart : NL Doet, spitten, zagen en lieren

Zondag 14 april : Wandeling met juten zak om zwerfvuil te verzamelen

Contactpersonen:

Wouter Jansen (NHG in Limburg), 0475 – 326798

Anja van Halbeek (IVN Roermond), 06 – 10368867

Zie ook: www.driestruik.nl

Interview Huub Mintjens

door Frank Heinen.

Hoewel de late herfst door de vaak asgrauw gekleurde middaggluchten en vroeg invallende duisternis doorgaans een wat sombere en weemoedige deken over het landschap werpt, kan het jaargetijde ook bijzonder fraaie tafereelen voortbrengen die iedere oprechte natuurliefhebber doen watertanden. De in Haelen woonachtige Huub Mintjens is zo'n liefhebber van de natuur in haar puurste verschijningsvormen. Vergezeld door zijn mooie en enthousiaste hond Fleurtje praten we tijdens een mooie wandeling in het door fraaie herfstkleuren getekende Leudal over de gezamenlijke passie die ons en eigenlijk alle IVN-Leden verbindt.

Het wordt al snel duidelijk dat Huub een speciale band heeft met dit zeer innemende natuurgebied. “Het is natuurlijk een prachtig stukje natuur waar ik helemaal in mijn element ben, volledig tot rust kan komen en de totale ontspanning voel. Vooral in het deel waar we nu doorheen wandelen kom je vaak geen mens tegen en ben je helemaal een met de natuur. Buiten de geluiden van het spoor, die eigenlijk al amper meer opvallen en door het brein als het ware automatisch worden ‘weggefilterd’ als je hier dagelijks komt, hoor je eigenlijk alleen de wonderlijke geluiden van het bos. Bovendien zijn aan deze kant van het Leudal meestal de bijzonderste dingen te zien. Ik wandel hier dan ook elke dag drie tot vier uur met mijn trouwe viervoeter en zie eigenlijk elke keer wel weer wat nieuws.

Geen twee dagen zijn hetzelfde, ondanks dat ik de omgeving op mijn duimpje ken." Dat Huub over een verbluffende hoeveelheid terreinkennis beschikt, blijkt onderweg. Moeiteloos weet hij de vele paddenstoelen en mossen te ontdekken die de bomen en houtstapels sieren of net langs de bospaden boven de rijkelijk met gele en rode herfstbladeren bedekte strooisellaag uitrijzen. De oranje aderzwam, vermiljoenzwam, rode heidelucifer, bruine kogelzwam, parelstuifzwam en geweizwam zijn maar een paar van de vele soorten die we vandaag te zien krijgen. De fauna houdt zich wat meer op de achtergrond, al vangen we wel een kortstondige glimp op van een prachtige vos die het struikgewas inschiet als hij ons van een afstandje hoort en ziet aankomen. Het is vooral de Gidsencursus, waarin Huub Mintjens met een groep enthousiaste medeliefhebbers het Leudal als studiegebied intensief onder de loep nam, die zijn liefde voor dit natuurparadijsje heeft aangewakkerd. "We zijn nog steeds heel vaak met hetzelfde groepje actief bezig in het Leudal. Natuurlijk met het rondleiden van mensen en het maken en uitzetten van wandelingen, maar ook met allerlei onderhoudswerkzaamheden. Dan moet je bijvoorbeeld denken aan het onderhouden van poelen of het kappen en uitdunnen van bomen en struiken waar nodig. Het leuke is dat je niet alleen nuttig werk levert en zo ook Staatsbosbeheer actief ondersteunt bij het beheren van het gebied, maar ook constant van elkaar leert. Iedereen heeft namelijk zijn eigen specialismen, wat ertoe bijdraagt dat je steeds nieuwe dingen opsteekt over de altijd dynamische natuur. Je krijgt bovendien ook een beter beeld van onze afhankelijkheid van de gratis diensten die de natuur levert. Als je ziet wat een gemiddeld huishouden per jaar alleen al aan hout gebruikt, dat zijn getallen

LOWA-MEINDL-HANWAG-RAICHLE-GRISPORT

Ruim assortiment wandelschoenen
sokken en sandalen
Topmerken voor lage prijzen

DR. PHILIPSLAAN 25B 6042 CT ROERMOND 04750-420610 www.tonnotermans.nl

die niet direct tot iedereen doordringen in onze moderne consumptiemaatschappij. Als ik mensen rondleid, probeer ik de natuur ook altijd zo dicht mogelijk bij ze te brengen. Dat kan bijvoorbeeld door ze dingen aan te laten raken of op kleine details te wijzen, zoals de zaaddoosjes van een plant langs het pad. Heel soms laat ik ze zelfs een klein stukje van een eetbare paddenstoel proeven. Vooral bij kinderen, die vaak oprecht geïnteresseerd zijn in de natuur, werkt een dergelijke proactieve aanpak meestal uitstekend. Op die manier wordt wetenschap leuk. We hebben ons destijds ook een uitdaging gesteld door het hele gebied onder de loep te nemen en ons niet louter te focussen op slechts een beperkt stukje van het Leudal. Ondanks waarschuwingen dat we misschien wat te veel hooi op onze vork namen, zijn we toch in onze opzet geslaagd. Door jezelf helemaal in een gebied te verdiepen en er vrijwel dagelijks rond te lopen, zie je de natuur ook in al haar verschijningsvormen, je ziet de verschillende gedaanten die zo'n gebied met de wisseling van de jaargetijden aanneemt. Op die manier groeit ook het besef dat de natuur dynamisch en continu in beweging is. Het is nooit af." Zelf heeft Huub de meeste affiniteit met het voorjaar, de nazomer en de herfst: "Het voorjaar is super, vooral omdat je dan al het leven weer ziet opkomen en het landschap als het ware ziet ontwaken. Augustus tot en met half november zijn ook prachtig, vooral door de mooie herfstkleuren en de vele paddenstoelen die zich dan tonen. De zomer is soms wat melig, terwijl ik tegen het eind van het jaar net als veel dieren een beetje in winterslaap ga. Een met sneeuw bedekt landschap heeft op zich wel wat, maar van die blubber die volgt op de onvermijdelijke dooidagen moet ik weinig hebben." Behalve ervan te genieten, legt Huub de natuur ook graag vast op de gevoelige plaat. De talloze mooie en vaak vanuit originele perspectieven genomen paddenstoelenfoto's die hij me laat zien vormen hier het overtuigende bewijs van. "De opkomst van de digitale fotografie is in veel opzichten toch wel een vooruitgang. Je kunt nu ter plekke gelijk terugzien of een foto een beetje gelukt is of dat je er nog een paar moet schieten. Bovendien kun je de plaatjes waar je niet tevreden over bent gelijk weggooien. Vroeger was het maar afwachten en kon het zo zijn dat na ontwikkeling bleek dat alle foto's op het rolletje bijvoorbeeld zwaar overbelicht waren." Fotografie en Huub Mintjens zijn twee begrippen die ook binnen het IVN Roermond nauw met elkaar zijn verbonden. De wisseltrofee die jaarlijks wordt uitgereikt aan de winnaar van de fotowedstrijd De Groene Camera Trofee is namelijk ontworpen door de beeldend kunstenaar. "De toenmalige voorzitter René Horsten benaderde me in 2011 met de vraag of ik gezien mijn professionele achtergrond een trofee kon leveren. Wegens gezondheidsproblemen ben ik helaas niet meer in staat om mijn werk als beeldend kunstenaar uit te oefenen, maar ik had wel nog een mooi bronzen beeld staan dat een duidelijke link heeft met het thema natuur. Het beeldt een vrucht op een zuiltje uit. Het is een bolvorm die feitelijk bestaat uit afzonderlijke schijven, een model dat een grote creatieve invloed heeft gehad op mijn bronswerk."

Hoewel Huub met volle teugen kan genieten van vrijwel alles wat de natuur te bieden heeft, gaat zijn bijzondere belangstelling uit naar processen: “Ik ben niet iemand die er bijvoorbeeld naar streeft om elk plantje of elke vogel direct te kunnen identificeren, maar ben vooral geïnteresseerd in het bredere plaatje: hoe komt datgene wat je ziet eigenlijk tot stand? Welke relaties onderhouden de verschillende soorten binnen een bepaald ecosysteem met elkaar? Hoe is een gebied in de loop van miljoenen jaren geologisch gevormd? Dat soort vragen dus. Een mooi voorbeeld is de levenscyclus van een vlinder. Een nietig eitje wordt een vraatzuchtige rups, om uiteindelijk na een lang verblijf in een zelfgemaakte pop uit te groeien tot een prachtig gevleugeld insect. Omdat ik het zo interessant vind om dit proces van dichtbij te volgen, heb ik zelf ook al meerdere vlinders - waaronder een aantal koninginnenpages - ‘grootgebracht’ in mijn eigen tuin. Schitterende dieren, waar ik makkelijk uren aan een stuk naar kan kijken. Bovendien illustreren ze voor mij in een notendop de schoonheid en verbazingwekkende diversiteit van de natuur.”

DIEREN IN HET LEUDAL.

door Bart van de Venne

INLEIDING.

De wezel behoort tot de groep der marterachtigen, een roofdier dat zich met prooien voedt en algemeen voorkomt. De wezel is het kleinste Europese roofdier. Hij houdt zich op in open, droge biotopen en cultuurland en verplaatst zich langs de rand via beschutting. Vaak wordt de wezel 's nachts maar ook overdag gesignaleerd in de buurt van boerderijen. Hij is dan op muizenjacht.

DE WEZEL.

De wezel doet enigszins denken aan een lange, smalle, zeer snelle muis. De wezel heeft een lichaamslengte van ongeveer 20 cm het lichaamsgewicht varieert tussen 40 en 110 gram. Hij jaagt vooral op de geur en onderzoekt allerlei gaatjes en kieren of daar mogelijk prooi aanwezig is.

01. De pels.

In de zomer is de pels aan de bovenkant rood-bruin en het buikgedeelte wit. Ter hoogte van de keel heeft de pels een rood-bruine vlek. De staart is ook geheel rood-bruin. In de winter krijgt de wezel een volkomen witte vacht.

02. De staart.

De staart heeft een lengte die kan variëren van 3 tot 9 cm. De lengte verschillen geven aan dat de staart geen duidelijk functie heeft als “evenwichtsorgaan” zoals dat het geval is bij andere roofdieren.

03. De poten.

De wezel heeft poten met vijf tenen. Nagels aan die tenen stellen hem in staat goed en snel te klimmen.

04. De kop.

De wezel heeft een kleine kop met een paar kleine oortjes.

05. De tanden.
De tanden zijn vlijmscherp met één beet in de nek doodt hij zijn prooi.

06. Het voedsel.

De wezel voedt zich hoofdzakelijk met muizen, per jaar enkele honderden. De staart van de muis eet hij niet op. Daarnaast verschalkt hij ook wel ratten, konijnen en vogels.

Hij haalt zijn voedsel uit een territorium dat 4 tot 8 ha groot is, afhankelijk van het voedselaanbod.

Het wijfje en het mannetje hebben elk een eigen territorium. Het territorium van het vrouwtje is veel kleiner dan dat van het mannetje en ligt binnen het territorium van het mannetje. Hij moet per dag ongeveer 30 gram vlees verorberen. Dit is ongeveer 25% van zijn lichaamsgewicht.

Hij bakent of markeert zijn territorium met uitwerpselen.

HET FAMILIELEVEN.

Buiten de paartijd leven wezels solitair. Verschillende vrouwtjes houden zich op binnen het gebied van het mannetje. Vreemde wezels worden niet geduld.

De wezels hebben geen vaste paartijd. De draagtijd is 35 dagen en er worden twee keer per jaar 4 tot 7 jongen geworpen. De eerste worp vindt meestal plaats in april of mei de tweede meestal in juli of augustus.

Na ongeveer 3 weken gaan de ogen open.

Na 12 weken zijn ze volgroeit. Ze gaan daarna in familieverband uit jagen.

VIJANDEN EN ZIEKTES VAN DE WEZEL.

De wezel heeft een aantal vijanden. Vroeger was dat in de eerste plaats de mens tegenwoordig is het nut van dit beestje bekend en komt jacht door de mens zelden voor.

Vijanden nu zijn wilde en tamme katten, uilen, vossen en andere roofdieren. Wormen in darmen en neus zijn voor de wezel ook fataal.

HET NEST.

Het nest bevindt zich in een hol of in een spleet. Het nest wordt bedekt met droog gras. In takken van hakhout of houtopslag houdt hij zich ook wel op.

SCHADE DOOR WEZELS.

De wezel veroorzaakt nauwelijks schade.

BIJZONDERHEDEN.

Wezels steken geen open vlaktes over. Ze zijn dan een gemakkelijke prooi voor bv. uilen of andere roofvogels. Moeten ze dat toch doen dan kiezen ze voor hoog gras of een mollengang. Een mol die ze dan eventueel tegenkomen legt het loodje.

UITWERPSELEN.

De uitwerpselen zijn niet meer dan 3 mm dik en 3 tot 4 cm lang. Ze zijn langgerekt en enigszins gedraaid of gevlochten. Een kant loopt puntig uit.

Verse uitwerpselen zijn pikzwart en glanzend later minder glanzend en kleuren ze wat grijs.

TOT SLOT.

Ik heb de afgelopen jaren de dieren die leven in het Leudal de revue laten passeren. Op een gegeven moment zijn de dieren dan “op”.

Wandelen in het Leudal

NATUURCURSUS IVN ROERMOND

Een introductie in de Natuur in 13 Lessen, maart-juni 2013

Onder het motto 'Beleef de natuur in je eigen leefomgeving' organiseert IVN Roermond in de periode maart-juni 2013 een natuurcursus voor beginners, met binnen- en buitenlessen. De cursus is bedoeld voor iedere geïnteresseerde, zowel IVN-leden als niet-leden.

We hebben in Roermond en in de omgeving van Roermond prachtige natuur met fraaie afwisselende landschappen. De Maas is hierin een belangrijke vormgever geweest. Deze natuurgebieden zijn rijk aan bomen, planten en dieren, zoals vogels, zoogdieren, vlinders, vissen, amfibieën en insecten. Steeds meer mensen willen daar graag wat meer van weten om er beter van te kunnen genieten. Ben je een van hen, dan is deze cursus een prima start om je in de wonderen der natuur te gaan verdiepen.

In een 13-tal lessen krijg je basiskennis over de volgende onderwerpen: vogels, bomen en struiken, planten en kruiden, landschapsvorming, water, insecten en ecologie.

De data van de theorielessen zijn 26 maart, 2 april, 16 april, 7 mei, 21 mei, 28 mei en 18 juni.

De buitenlessen zijn op de zaterdagmorgen: 30 maart, 6 april, 11 mei, 25 mei, 1 juni en 22 juni. De theorielessen worden gehouden op dinsdagavond van 19.30u-22.00u; in Ontmoetingscentrum van de Minderbroederskerk, Minderbroedersingel te Roermond.

Cursusgeld bedraagt voor IVN-leden €40 en voor niet-leden € 50. Naast de 13 lessen is in dit bedrag een cursusboek inbegrepen met een inleiding op elk onderwerp en de lespresentatie.

Je kunt je opgeven bij Piet Heijnen: piet.heijnen@ivnroermond.nl, tel. 0475-492688. Bij hem kun je ook terecht voor nadere informatie.

Voor meer informatie:

www.ivnroermond.nl.

Zandmaas Roermond-Gennip

Nieuws van de jeugdcommissie IVN Roermond eo

door Elly Hawinkels.

Na de zomer startte de jeugdcommissie, na bergen werk verzet te hebben in de vakantieperiode, met een zeer geslaagde Familie Doe Dag, die het volgend jaar dus voor de vakantieplaats gaat vinden om eens een keer vakantie te kunnen vieren.

-02 september “knoddelen” in de Natuur op onze Familie Doe Dag.

-11 en 21 september wandelingen met kinderen van Jong Nederland uit Herkenbosch evenals in december.

-10 en 14 oktober wandelingen met schoolklassen waarin de kinderen zelf met het kompas aan de slag konden gaan evenals met andere tocht-technieken.

Verder werkten we samen met IVN Steilrand om een stage te realiseren voor drie brugklassen uit Reuver en hebben zich drie leerlingen aangemeld voor individuele stages; ook dit loopt.

Volgend jaar komen de MOP-weken te vervallen en bieden we aan de basisscholen van Roermond-waterweken aan waarin 8scholen mee kunnen doen met het WATCH- project.

De publieksactiviteiten worden vermeld in het jaarprogramma.

Hiervan is onze eerste activiteit zondag 03 februari 2013 van 14.00u tot 16.00u Zorglandgoed Rondmeer in Heythuysen met als thema overwinteren.

Jullie merken wel dat ook buiten de publieksactiviteiten om veel met en voor kinderen gedaan wordt door IVN Roermond.

Kinderen zelf met het kompas aan de slag.

Natuur, mijn medicijn

door Huug Stam.

Natuur en gezondheid zijn twee begrippen die als overeenkomst hebben dat iedereen er het belang van inziet. Wat men er voor doet of voor laat is een ander hoofdstuk. “Natuur mijn medicijn” gaat over de relatie tussen natuur en gezondheid.

In de wetenschap dat iedereen het positieve belang van natuur inziet schuilt een groot gevaar. Al snel wordt gedacht dat zal dan allemaal wel goed geregeld zijn. Niets is minder waar. Dat zie je ook terug bij andere belangrijke maatschappelijke thema's. Deze worden ook wel aangeduid als linkse hobby's. Dat ik wellicht een linkse rakker gevonden word zal de inhoud en de beoordeling van dit artikel uiteraard beïnvloeden.

“Groene energie helpt je carrière” las ik in het economiedeel van De Volkskrant (21 augustus 2012). De term groene energie bracht ik in verband met energievormen die in tegenstelling tot fossiele energie meer duurzaam zijn zoals zonne- en windenergie. Maar nee, de journalist liet de psychologe Hilde Backus aan het woord met als onderwerp de relatie tussen natuur en het geluk op het werk. Een paar dagen later verscheen in De Volkskrant een artikel met de kop “Groene energie” . Het onderwerp was dit keer o.a. zonne-energie. Ik heb De Volkskrant gewezen op de onduidelijkheid die dit veroorzaakt.

In een huis-aan-huisblad verscheen kort daarna een artikel “Meer groen maakt echt gelukkig”. Daarna zouden van dezelfde schrijfster, de tuinontwerpster mevrouw Iverna Zaalberg, (www.natuurbijhuis.nl) nog twee artikelen volgen. Ik maak

met haar een afspraak en breng een bezoek op een voor velen van ons bekende locatie.

Ze is namelijk de buurvrouw van de bewoners van Kasteel Aerwinkel. Bij aankomst struinen we door het Munnichsbos om in dit onvolprezen gebied van gedachten te wisselen.

Het is mij duidelijk dat Iverna een potentieel lid van het IVN is.

Munnichsbos

De laatst gehouden Floriade laat volgens Iverna bij de organisaties die zich bezighouden met het ontwerpen en aanleggen van tuinen, een nieuwe trend zien. En wel van tuinen met veel plavuizen bedekt naar meer ecologisch aangelegde en ingerichte tuinen. De voorbeelden en voordelen hiervan laat ik buiten beschouwing.

Welke effecten heeft de natuur op ons?

Legio. Ook dat gaat te ver om in dit artikel te behandelen. Wel dient hier nog steeds meer onderzoek naar gedaan te worden hoewel sommigen waaronder ikzelf weten hoe het in elkaar zit. Het effect op de psyche en het fysiek van de mens, jonge en oudere mensen, de soort natuur en wel cultuur - dan wel ecologisch groen.

Onderzoek ja, maar zeker bij natuur is dat de werking zo breed is dat het moeilijk in kaart te brengen is. Bijvoorbeeld dat de een er tot rust komt en de ander juist weer in beweging.

In mijn uitgegeven biografie geef ik aan welke rol de natuur voor mij heeft. Zo weet en heb ik terdege ervaren dat soms natuur ook schadelijk kan zijn. Of beter in mijn geval de mensen die een bepaalde verantwoordelijkheid hebben en die naar mijn mening verkeerd met natuur omgaan. Ik kan maar mag geen namen noemen want dan weigert de redactie van dit blad de opname van dit artikel. Ik doel op een staatssecretaris of een wethouder die het nog niet snappen omdat ze alleen hun pony of hond als natuur beschouwen en belangrijk vinden.

De natuur is het enige medicijn dat geen bijsluiter kent. Dat hoeft om verschillende redenen niet maar belangrijk is dat er geen sprake is van mogelijke bijwerkingen. Er zijn gelukkig wel gevolgen als jij of ik verkeerd met de natuur omgaan. Dat kunnen we niet straffeloos blijven doen.

De kunst is met de natuur mee te bewegen niet alleen omdat dit noodzakelijk is. Daarnaast is het voor ieder een mooie uitdaging.

Mijn mening is dat voor groene organisaties het thema groen en natuur veel meer aandacht verdient. Het mes snijdt aan twee kanten. Het belang van meer en betere natuur kan zo worden benadrukt maar ook kan een wisselwerking met de gezondheidssector plaats vinden. Deze benadering zal effectiever zijn dan de oplossing te zoeken in een groter draagvlak voor de natuur proberen te bereiken door er maar veel mensen naar toe te lokken, al dan niet met aangelijnde honden, paden aan te leggen of door verharding de toegankelijkheid ervan te "verbeteren". Kunstmatige verlichting en ga zo maar door. Ook het aankleden en opleuken van natuurlijke terreinen reken ik hieronder.

Natuur als probioticum zonder bijwerkingen voor iedereen met veel goede effecten. Wordt vervolgd maar vooral zegt het voort. Als voorzitter van de Milieugroep Roermond ben ik hier al mee begonnen.

IVN - afdeling Roermond

Www.ivnroermond.nl

Contactadressen werkgroepen en commissies:

Planten (regio Oost):

Dhr. Paul Bergs
Molenweg 51
6049 GB Herten
tel. (0475) 33 06 43

Planten (regio West):

Dhr. H. Senden
Apollolaan 11
6088 BT Roggel
tel. (0475) 49 19 87

Vogels:

Dhr. J. Roemen
Bovenste Eind 40a
6101 ER Echt
tel. (0475) 48 36 88

PR-Commissie:

Dhr. Léon de Haas
Elmpterweg 20
6042 KL Roermond
tel. (0475) 35 04 21
leon.dehaas@ivnroermond.nl

Natuurclub De Speurneuzen:

De heer H. Smit
Kloppe-ven 20
6085 DN Horn
tel. (0475) 58 17 82

Commissie jeugdeducatie:

Mevr. Elly Hawinkels
Jagerstraat 38
6075 BG Herkenbosch
tel. (0475) 53 53 02

Programmacommissie:

Dhr. René Horsten
Vlasrootsingel 3
6093 JX Heythuysen
tel. (0475) 49 57 86
rene.horsten@ivnroermond.nl

Denktank Driestruik:

Mevr. Anja van Halbeek (IVN)
tel. 0610368867
Dhr. Wouter Jansen (NHG)
tel. (0475) 32 67 89
www.driestruik.nl

Fotowedstrijd

De Groene camera:

Foto's mailen naar:
fotomaster@ivnroermond.nl

Redactie Het Schrijvertje:

Kopij sturen naar:
hetschrijvertje@ivnroermond.nl

DRUKWERK

HET SCHRUIVERTJE - 23^e JAARGANG - NUMMER 1 – WINTER 2013
UITGAVE: IVN-ROERMOND, POSTBUS 168, 6040 AD ROERMOND.

Energiebesparen?

www.KIERKELS.nl

Kierkels Tegels & Vloeren, Walk 11b, Heythuysen, tel. 0475-491400